

Sygn. akt III AUa 2028/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dorota Goss-Kokot
Sędziowie:	SSA Ewa Cyran (spr.) SSA Katarzyna Wołoszczak
Protokolant:	inspektor ds. biurowości Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2014 r. w Poznaniu

sprawy z odwołania (...) S.A. z siedzibą w P.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

przy udziale zainteresowanych: A. F., A. W., P. S., P. P.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji odwołującej (...) S.A. z siedzibą w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 26 lipca 2013 r. sygn. akt VIII U 544/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od odwołującej Spółki na rzecz pozwanego kwotę 480 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

SSA Katarzyna Wołoszczak	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Ewa Cyran (spr.)
--------------------------	-----------------------	----------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 grudnia 2012 roku, nr (...), znak: (...)

(...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 3 w związku z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 ze zm.), art. 81 ust. 1, 5 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027 ze zm.) stwierdził, że niżej wskazany przychód osiągnięty przez **P. P.** z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek: (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz zdrowotne, która wynosi:

Okres	Ubezpieczenia emerytalne i rentowe	Ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe	Ubezpieczenie zdrowotne
12-2010	7.500,00 zł	7.500,00 zł	6.47 1,75 zł
12-2011	6.950,00 zł	6.950,00 zł	5.997,15 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że w toku przeprowadzonej kontroli, ustalono, że płatnik składek w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie uwzględnił przychodu osiągniętego przez P. P. z tytułu wypłaconych świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w postaci dofinansowania do organizacji Świąt Bożego Narodzenia w łącznej kwocie 1.450,00 zł. Zdaniem organu rentowego wypłaty z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych były dokonywane niezgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i jako tak wydatkowane, świadczenia te nie mogą być wyłączone z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Przeprowadzona kontrola wykazała bowiem, że świadczenia pieniężne w postaci dofinansowania do organizacji Świąt Bożego narodzenia zostały wypłacone pracownikom bez uwzględnienia sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Nadto Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie określał zasad przyznawania świadczeń oraz kryteriów różnicowania świadczeń. Zatem wypłacone dofinansowanie do organizacji Świąt Bożego Narodzenia stanowi przychód ubezpieczonego z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, a w konsekwencji stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Na podstawie takich samych przepisów i z takim samym uzasadnieniem Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. wydał kolejne decyzje dotyczące pracowników płatnika.

Decyzją z dnia 7 grudnia 2012 roku nr (...), znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. stwierdził, że niżej wskazany przychód osiągnięty przez **P. S.** z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek: (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne, która wynosi:

Okres	Ubezpieczenia emerytalne i rentowe	Ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe	Ubezpieczenie zdrowotne
12-2010	6.780,00 zł	6.780,00 zł	5.850,46 zł
12-2011	6.750,00 zł	6.750,00 zł	5.824,57 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że w toku przeprowadzonej kontroli ustalono, że płatnik składek w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie uwzględnił przychodu osiągniętego przez P. S. z tytułu wypłaconych świadczeń finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń socjalnych w postaci dofinansowania do organizacji Świąt Bożego Narodzenia w łącznej cię 1.330,00 zł.

Decyzją z dnia 7 grudnia 2012 roku nr (...), znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. stwierdził, że niżej wskazany przychód osiągnięty przez **A. F.** z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek: (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne, która wynosi:

Okres	Ubezpieczenia emerytalne i rentowe	Ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe	Ubezpieczenie zdrowotne
12-2010	4.450,00 zł	4.450,00 zł	3.839,90 zł
12-2011	5.200,00 zł	5.200,00 zł	4.487,08 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że w toku przeprowadzonej kontroli ustalono, że płatnik składek w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie uwzględnił przychodu osiągniętego przez A. F. z tytułu wypłaconych świadczeń finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w postaci dofinansowania do organizacji Świąt Bożego Narodzenia w łącznej kwocie 1.450,00 zł.

Decyzją z dnia 7 grudnia 2012 roku nr (...), znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. stwierdził, że niżej osiągnięty przychód osiągnięty przez **A. W.** z tytułu zatrudnienia na podstawie nowy o pracę u płatnika składek: (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe, ubezpieczenie zdrowotne, która wynosi:

Okres	Ubezpieczenia emerytalne i rentowe	Ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe	Ubezpieczenie zdrowotne
12-2009	4.250,00 zł	4.250,00 zł	3.667,32 zł
12-2010	5.050,00 zł	5.050,00 zł	4.357,64 zł
12-2011	5.700,00 zł	5.700,00 zł	4.918,53 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że w toku przeprowadzonej kontroli ustalono, że płatnik składek w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie uwzględnił przychodu osiągniętego przez A. W. z tytułu wypłaconych świadczeń finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w postaci dofinansowania do organizacji Świąt Bożego Narodzenia w łącznej kwocie 2.500,00 zł.

Od powyższych decyzji odwołał się płatnik składek (...) Sp. z o.o., w formie i terminie przewidzianym prawem, zarzucając:

- naruszenie art. 77 § 1 k.p.a. poprzez błędne rozpatrzenie materiału dowodowego polegające na błędnym ustaleniu stanu faktycznego poprzez uznanie, iż spółka nie dokonywała oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych przy wypłacaniu świadczeń pieniężnych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w postaci dofinansowania do organizacji Świąt Bożego Narodzenia,

- błędną interpretację art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez uznanie, iż dokonywane przez spółkę czynności nie stanowiły oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych,

- naruszenie art. 18 ust. 1, art. 20 ust.1 i art. 81 ust. 1, 5 i 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych poprzez błędną interpretację postanowień § 2 ust. 1 pkt. 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe polegającą na błędnym uznaniu przez organ rentowy, iż do pominięcia dokonanych przez spółkę świadczeń z obliczenia podstawy wymiaru składek konieczne jest wykazanie przesłanek z art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS.

Wobec powyższego płatnik składek wniósł o zmianę decyzji w całości i stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe oraz zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych nie obejmuje wypłaconych pracownikom świadczeń pieniężnych z Funduszu Świadczeń Socjalnych z okazji Bożego Narodzenia. W uzasadnieniu spółka wskazała, iż podstawą do ustalenia kryterium, na podstawie którego zostały rozdysponowane środki na rzecz pracowników była indywidualna sytuacja życiowa, rodzinna i materialna poszczególnych pracowników. Przeprowadzona analiza powyższych aspektów socjalnych poszczególnych pracowników wykazała, iż za miarodajne, wiarygodne i wystarczające kryterium, które będzie odzwierciedlać całokształt sytuacji socjalnej pracowników spółki może być przyjęty poziom wynagrodzenia pracownika uzyskiwanego z tytułu pracy w spółce. Ustalenia dotyczące sposobu określania wysokości świadczeń były podejmowane w spornym okresie z uwzględnieniem propozycji przedstawicieli pracowników, tj. zakładowych związków zawodowych: Związku Zawodowego (...).

Zarządzeniem z dnia 24 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu połączył sprawy z powyższych odwołań do wspólnego rozpoznania ze sprawą o sygnaturze akt VIII U 544/13.

Sąd Okręgowy Wydział Ubezpieczeń Społecznych w P. wyrokiem z dnia 26 lipca 2013 r. (sygn. akt.: VIII U 544/13):

1. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 7 grudnia 2012 roku Nr (...) Znak (...)dotyczącej zainteresowanego P. P..
2. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 7 grudnia 2012 roku Nr (...) Znak (...)dotyczącej zainteresowanego, P. S..
3. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 7 grudnia 2012 roku Nr (...) Znak (...) dotyczącej zainteresowanej A. F..
4. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 7 grudnia 2012 roku Nr (...) Znak (...)dotyczącej zainteresowanej A. W..
5. zasądził od (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.
6. nie obciążył odwołującej spółki kosztami zastępstwa procesowego w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Aktem notarialnym z dnia 24.10.1997 r., Rep. (...) została utworzona spółka (...). z o.o i wpisana do rejestru pod numerem (...). Spółka została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) w dniu 10.04.2002 roku. Z dniem 3 września 2007 r. spółka zmieniła nazwę na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.. Przedmiotem działalności spółki jest m.in. wydobywanie kamieni ozdobnych oraz kamienia na potrzeby budownictwa, skał wapiennych, gipsu, kredy i łupków, roboty związane z budową dróg i autostrad, wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych. Spółka zajmuje się budownictwem drogowym. Prezesem zarządu spółki w spornym okresie był M. L..

Spółka zatrudnia przede wszystkim pracowników fizycznych, którzy pracują na obiektach znajdujących się na terenie całego kraju. W latach 2009 -2011 stan zatrudnienia kształtował się na poziomie 200-240 osób.

W spółce (...) obowiązuje Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Przeznaczeniem funduszu jest udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej w zakresie: pokrycia kosztów leczenia lub rehabilitacji, zapomogi dla osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, cele mieszkaniowe, organizowanie różnych form wypoczynku, działalności kulturalnej oraz rekreacyjnej, zakup okolicznościowych bonów towarowych (§ 4 regulaminu). Osobami uprawnionymi do korzystania z funduszu są pracownicy i ich rodziny oraz emeryci i renciści - byli pracownicy i ich rodziny (§ 5 regulaminu).

Jak wynika § 2 ust. 1 Regulaminu świadczenia socjalne finansowane z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych mają charakter uznaniowy - nie są świadczeniami należnymi. Decyzja o przyznaniu i wysokości dopłat z Funduszu w odniesieniu dla osób uprawnionych uzależniona jest od ich sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej.

Przyznanie świadczenia, usługi lub pomocy z Funduszu następuje z inicjatywy zarządu spółki lub na pisemny wniosek osoby uprawnionej do świadczenia z funduszu. Przed wydaniem dyspozycji z funduszu zarząd może wystąpić do organizacji zakładowej o wydanie opinii (§ 6 regulaminu).

Środki zgromadzone w Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych przeznaczane były głównie na wypłatę dofinansowania na organizację świąt Bożego Narodzenia, zgodnie z wolą przedstawicieli obydwu związków zawodowych działających w spółce. Nie została powołana komisja socjalna. O rozdziale środków z funduszu decydowali wspólnie przedstawiciel zarządu - najczęściej dyrektor ds. finansowych M. K. i przedstawiciele obydwu związków zawodowych. W posiedzeniach tej nieformalnej komisji brała również udział kierowniczka działu kadr - J. S.. Co roku w okresie przedświątecznym organizowano spotkania, podczas których, po uzyskaniu z księgowości informacji o wysokości środków zgromadzonych na koncie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, dokonywano wstępnego ich podziału biorąc pod uwagę to, do której grupy z uwagi na średnią zarobków zakwalifikować danego pracownika. Jako jedyne kryterium rozdziału środków przyjęto wysokość zarobków pracownika uzyskanych w ciągu ostatnich 11 miesięcy w spółce (...) Sp. z o. o. Nie brano pod uwagę dochodów współmałżonka, ilości osób na utrzymaniu, dochodu na członka rodziny w gospodarstwie domowym. Pracownicy zatrudnieni w trakcie roku byli uprawnieni do świadczenia w wysokości proporcjonalnej do liczby przepracowanych przez nich miesięcy. Po ustaleniu wysokości kryterium dochodowego dział kadr przygotowywał listę pracowników wraz z przypisaną każdemu z nich kwotą świadczenia. Następnie lista ta była przekazywana związkom zawodowym i zarządowi do akceptacji.

Przyznawanie świadczeń tytułem dofinansowania do organizacji świąt Bożego Narodzenia odbywało się bez wniosku pracownika. Wniosek taki pracownicy mają obowiązek składać od 2012 r. podając średni dochód na członka rodziny w ciągu roku.

Kryterium dochodowe różnicowało pracowników na trzy grupy. W konsekwencji wypłacane świadczenia urlopowe wynosiły odpowiednio : w 2009 roku

przy średnim zarobku brutto poniżej 3.000,00 zł - 600,00 zł

przy średnim zarobku brutto w granicach od 3.000,00 zł do 5.000,00 zł - 550,00 zł przy średnim zarobku brutto powyżej 5.000,00 zł - 800,00 zł,

w 2010 roku

przy średnim zarobku brutto poniżej 3.500,00 zł - 900,00 zł

przy średnim zarobku brutto w granicach od 3.500,00 zł do 5.500,00 zł - 850,00 zł

przy średnim zarobku brutto powyżej 5.500,00 zł - 800,00 zł ,

2011 rok

przy średnim zarobku brutto poniżej 3.500,00 zł - 1.000,00 zł

przy średnim zarobku brutto od 3.500,00 zł do 5.500,00 zł - 950,00 zł

przy średnim zarobku brutto powyżej 5.500 zł - 900,00 zł

W spornym okresie w spółce (...) sp. z o.o. byli zatrudnieni m.in.: A. F. (od 1.07.2010r. do 29.03.2013r. na stanowisku referenta ds. rozliczeń budowy), P. P. (od 7.06.2010r. na stanowisku specjalisty ds. BHP, PPOŻ i ochrona środowiska), A. W. (od 1.11.1997r. na stanowisku księgowej), P. S. (od 2.08.2010r. do 30.11.2012r. jako majster budowy, a od 1.12.2012r. do 20.11.2013r. jako inżynier budowy).

A. W. otrzymała w grudniu 2009r. dofinansowanie do Świąt Bożego i Narodzenia w kwocie 600,00 zł, w grudniu 2010r. kwotę dofinansowania 900,00 zł, a w grudniu 2011r. kwotę dofinansowania w wysokości 1.000,00 zł.

A. F. otrzymała dofinansowanie do Świąt Bożego Narodzenia w grudniu 2010r. w kwocie 450,00 zł, następnie w grudniu 2011 r. kwotę dofinansowania w wysokości 1.000,00 zł.

P. S. w grudniu 2010 r. otrzymał dofinansowanie do Świąt Bożego Narodzenia w kwocie 380,00 zł, w grudniu 2011 r. kwotę 950,00 zł.

P. P. otrzymał dofinansowanie do Świąt Bożego Narodzenia w grudniu 2010r. w wysokości 500,00 zł, natomiast w grudniu 2011r. kwotę dofinansowania w kwocie 950,00 zł.

Płatnik składek nie wliczył do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne kwot osiągniętych przez ww. pracowników z tytułu wypłaconych świadczeń pieniężnych, tj. świadczeń pieniężnych wypłacanych przed Świątami Bożego Narodzenia - finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Na podstawie powyżej przedstawionego stanu faktycznego, Sąd I instancji wydał powyższy wyrok uznając, iż odwołania nie są zasadne.

Przedmiot sporu w niniejszej sprawie koncentrował się w zakresie oceny, czy organ rentowy zasadnie ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne P. P., P. S., A. F., A. W. wliczając do podstawy wymiaru tych składek kwoty świadczeń pieniężnych wypłacanych pracownikom przed Świątami Bożego Narodzenia i to świadczeń finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Na wstępie Sąd Okręgowy zważył, iż pozwany miał prawo do dokonania analizy prawidłowości wydatkowania środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Tylko bowiem przyznanie takiego uprawnienia pozwanemu umożliwia mu prawidłową realizację przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych, do czego jest zobowiązany na mocy art. 68 ust. 1 pkt. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Stosownie do art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało zdaniem Sądu I instancji, że odwołująca spółka dokonując podziału środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie analizowała sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych do korzystania z funduszu.

Odwołująca - wbrew treści cytowanego wyżej przepisu art. 8 ust. 1 ustawy, który wyraźnie określa związek pomiędzy wartością przyznanego świadczenia, a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby

uprawnionej - nie czyniła zadość tym wymogom. Uzależnienie wysokości dopłaty do organizacji Świąt Bożego Narodzenia od wynagrodzenia osiąganego przez pracownika w żadnym stopniu nie oznacza uwzględnienia łącznie tego czego wymaga ustawa tj. jego sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Odwołująca spółka nie analizowała i nie uwzględniała ile osób prowadzi z pracownikiem gospodarstwo domowe, ile osób pozostaje na jego utrzymaniu, jaki jest jego majątek, jakie osiąga łącznie dochody, czy i jakie dochody osiągają pozostali członkowie rodziny pracownika, czy korzystają z pomocy socjalnej, jakie są ich koszty utrzymania. Dopiero zebranie tego typu informacji, czy choćby w minimalnym zakresie o wysokości przychodu na członka rodziny i uwzględnienie uzyskanych danych przy ustalaniu wysokości należnej dopłaty do organizacji Świąt Bożego Narodzenia umożliwiłoby uznanie, że świadczenie to przyznane zostało zgodnie z przepisami ustawy i jako takie stanowi świadczenie socjalne. Samo zaś opieranie się na wysokości wynagrodzenia pracownika jako jedynie częściowym wyznaczniku sytuacji materialnej pracownika jest naruszeniem przepisu art. 8 ust. 1 i 2 ustawy i o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Wniosek taki nasuwa się z przeprowadzonego postępowania dowodowego, z którego wynika, że odwołująca spółka dokonując podziału środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie analizowała sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych do skorzystania z Funduszu. Jedynym kryterium był dochód osiągany przez pracownika z tytułu zatrudnienia w spółce. Świadkowie K. P. i R. P., zainteresowani J. S. i A. K. oraz świadek M. K. (w zeznaniach w protokole rozprawy z dnia 25. 04.2013r.) zgodnie zeznali, że kryterium te uważali za wystarczające i jedyne słuszne. Żaden z przesłuchanych świadków nie potwierdził, że dokonywano analizy sytuacji uprawnionego pracownika pod kątem dochodów jego rodziny, liczebności członków rodziny, posiadanych zasobów i oszczędności, stylu życia i wydatków czy np. kosztów utrzymania, leczenia i rehabilitacji. Wbrew stanowisku odwołującej świadkowie nie potwierdzili, że analizowano dane zawarte w aktach osobowych pracowników. Świadkowie wskazywali natomiast, że spółka nie miała możliwości weryfikacji oświadczeń o dochodzie na członka rodziny w gospodarstwie domowym osoby zatrudnionej w spółce. Stwierdzić jednak należy, że ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nakłada na pracodawcę obowiązek dysponowania środkami z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w celu realizacji określonych celów, wskazanych wyżej. Dlatego należy zaznaczyć, że trudności w badaniu przez odwołującego sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej zatrudnionych pracowników, wynikające z profilu działalności oraz braku narzędzi, w tym odpowiedniej kadry, czy założeń, że dane takie będą nieweryfikowalne nie zwalniają go od obowiązku wypełniania spoczywających na nim ustawowych obowiązków.

Sąd Okręgowy z całą stanowczością stwierdził, że stosowanie jedynie kryterium dochodowego nie wyczerpuje w całości pojęcia kryterium socjalnego o którym mowa w art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W tym stanie rzeczy odwołania uznał za bezzasadne.

Wyrok ten w całości apelacją zaskarżył odwołujący płatnik (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania - art. 328 § 2 k.p.c. - polegające na braku wskazania w uzasadnieniu wyroku z jakich przyczyn Sąd uznał za niezasadny argument odwołującej w zakresie, iż § 2 ust. 1 pkt. 19) Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad ustalania wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 z późn. zm.) (dalej: „Rozporządzenie”) nie daje podstaw do uwarunkowania zwolnienia z oskładkowania od oceny organu ZUS w zakresie spełniania kryterium socjalnego - co wpływa na treść wyroku, albowiem czyni jego treść nieweryfikowalnym przez Sąd II instancji;

2. naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. - polegające na braku wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez pominięcie zeznań świadków: M. K., J. S., A. K., R. P. i K. P. co do faktu, iż przyjęte kryteria wypłat dofinansowania do Świąt Bożego Narodzenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (dalej: „ZFFŚ”) odbywały się za zgodą i na wniosek pracowników Odwołującej, pracownicy nie wnosili żadnych uwag co do przyjętego sposobu tych wypłat, co więcej, uważali je za obiektywne, sprawiedliwe, uwzględniające ich potrzeby materialne i życiowe oraz akceptowali przyjętą metodę rozdziału środków i wypłat z ZFFŚ oraz brak skonfrontowania tych zeznań z resztą zebranego w sprawie materiału dowodowego, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia przez Sąd I instancji stanu faktycznego polegającego na przyjęciu, iż:

- wypłacone dofinansowanie nastąpiło bez uwzględnienia sytuacji socjalnej pracowników i bez uwzględnienia celu socjalnego,

- a także poprzez przyjęcie, iż odwołująca wypłacając świadczenia za lata 2009 - 2011 dysponowała realną, osiągalną, praktyczniejszą, trafniejszą niż zastosowana metodą podziału świadczeń świątecznych, pozwalającą na dokonanie wypłat w oparciu o możliwe do uzyskania bardziej trafne kryteria i informacje różnicujące majątkowo uprawnionych, które w sposób pełniejszy realizowałyby ustawową zasadę wsparcia socjalnego pracowników.

3. naruszenie prawa materialnego - § 2 ust. 1 pkt. 19) Rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad ustalania wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, iż organowi kontrolnemu przysługuje kompetencja do oceny, czy środki wypłacone z ZFŚS winny podlegać oskładkowaniu - zależnie od oceny organu, czy przyjęte przez odwołującego pracodawcę kryterium rozdziału tych środków organ kontrolujący uznaje za prawidłowe;

4. naruszenie prawa materialnego - art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych (Dz. U. Nr 43, poz. 163) (dalej: „ustawa o ZFŚS”) - polegające na jego błędnej wykładni, sprowadzającej się do stwierdzenia, iż zastosowane w konkretnej sytuacji przez odwołującą kryteria podziału środków z ZFŚS nie stanowiły wydatku na cel socjalny w rozumieniu w/w przepisu oraz że zastosowano metodę podziału wypłat nieodpowiednią do ustalenia życiowej, rodzinnej i materialnej sytuacji pracowników uprawnionych do otrzymania świadczeń świątecznych, a także poprzez przyjęcie, iż odwołująca wypłacając świadczenia za lata 2009 - 2011 dysponowała realną, osiągalną, praktyczniejszą, trafniejszą niż zastosowana metodą podziału świadczeń świątecznych, pozwalającą na dokonanie wypłat w oparciu o możliwe do uzyskania bardziej trafne kryteria i informacje różnicujące majątkowo uprawnionych, które w sposób pełniejszy realizowałyby ustawową zasadę wsparcia socjalnego pracowników.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I Instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania. W świetle powyższego zarzuty apelacji nie mogły prowadzić do zmiany bądź uchylecia zaskarżonego wyroku.

Istota sporu w analizowanej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy kwoty świadczeń wypłaconych zainteresowanym w wysokości i za okresy podane w zaskarżonej decyzji można zaliczyć do świadczeń socjalnych w myśl § 2 ust. 1 pkt. 19 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Artykuł 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 1998 r. nr 137 poz.887 z późn. zm) stanowi, iż podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe pracowników, jest przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Szczegółowe zasady ustalania podstawy wymiaru składek, z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach społecznych oraz wyłączenia z podstawy wymiaru składek niektórych rodzajów przychodów zostały określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 19 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. 1998 r. nr 161 poz. 1106).

Przychodem ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy zgodnie z art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Zważyć jednak należy, iż kwoty uzyskane przez pracowników z funduszu świadczeń socjalnych, pomimo tego, że mieszczą się w ogólnej definicji przychodu, nie stanowią podstawy wymiaru składek na podstawie § 2 ust 1 pkt 19 cyt. wyżej rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Zgodnie z treścią art. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. 1996 nr 70 poz. 335 ze zm.) użyte w ustawie określenie działalność socjalna oznacza: usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową,

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. 1996 nr 70 poz. 335 ze zm.) przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Wskazać należy, iż to pracodawca gospodaruje środkami funduszu, dokonuje podziału środków funduszu na poszczególne rodzaje działalności socjalnej i przyznaje poszczególnym uprawnionym świadczenia finansowane z funduszu na zasadach określonych w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 cyt. ustawy ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Przy ocenie sytuacji materialnej pracownika należy więc brać pod uwagę dochody pracownika osiągnięte poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie z pracownikiem.

Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach.

Stanowisko takie znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego np. w wyroku z dnia 16 września 2009r. sygn. akt I UK 121/09 cyt.: „2. Przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić tej zasady”.

Art. 8 ust. 1 cyt. ustawy, wyraźnie powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych. Jest to tzw. kryterium socjalne, którego przyjęcie przez ustawodawcę prowadzi do wniosku, że jest wykluczone przyznawanie ulgowych usług i świadczeń z Funduszu ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości, według zasady "każdemu po równo". Doświadczenie życiowe pokazuje zarazem, że jest mało prawdopodobne, by dwie osoby uprawnione pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości.

Tym bardziej więc możliwość taką należy wyłączyć, gdy uprawnionymi jest kilka, kilkanaście czy kilkadziesiąt osób. Sprzeczne z ustawą jest więc wydatkowanie środków funduszu niezgodnie z zasadą ich przyznawania według kryterium socjalnego, to jest kryterium uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu (por. wyrok Sądu Najwyższego wraz z uzasadnieniem z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00, OSNP 2003 nr 14, poz. 331).

Sąd Apelacyjny podziela wywody poczynione przez Sąd Najwyższy w przytoczonych orzeczeniach i ich uzasadnieniach.

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że świadczenia z okazji świąt wypłacone były zainteresowanym bez oceny sytuacji materialnej i życiowej a więc wbrew zasadzie wynikającej z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Jedynym kryterium rozdziału środków był dochód osiągany przez pracownika z tytułu pracy w spółce. Oznacza to, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo świadczenie to uznał za przychód.

Zważyć w tym miejscu należy, iż art. 8 ust. 1 cyt. ustawy, wyraźnie powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych. Podkreślić trzeba, że zasada wyrażona w art. 8 ust. 1 ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, wyraża się w związku pomiędzy wartością przyznanego świadczenia, a łącznie rozpatrywaną, sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Im sytuacja osoby uprawnionej jest gorsza, tym wyższe przysługuje jej świadczenie. O spełnieniu kryterium socjalnego nie może być mowy bez indywidualnej analizy sytuacji każdej uprawnionej do skorzystania z funduszu osoby. Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatem są rodziny (a nie tylko pracownicy) o najniższych dochodach. Nadto istotne jest także ustalenie takich progów dostępności świadczeń, jak i takie zróżnicowanie ich wysokości aby urzeczywistnić ustawowy cel Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych tj. niwelowanie różnic w poziomie życia pracowników.

Odwołujący pracodawca w analizowanej sprawie winien był dokonać analizy sytuacji życiowej, materialnej i osobistej zainteresowanych przed przyznaniem świadczenia z tytułu dopłaty do wypoczynku. Nie musi to przy tym wiązać się z podejmowaniem nadzwyczajnych działań ze strony pracodawcy, generowaniem dodatkowych sił i środków. Zdaniem Sądu Apelacyjnego wystarczające byłoby złożenie przez każdego pracownika oświadczenia o wysokości dochodu na jednego członka rodziny ze wskazaniem ile osób i w jakim wieku składa się na rodzinę pracownika. Taka informacja ujmowałaby w istocie nie tylko dochody pracownika osiągane u odwołującego, ale także dochody pracownika osiągane poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z pracownikiem. Powyższe obrazuje zarówno sytuację osobistą, rodzinną jak i materialną, jak tego wymaga ustawa. Stanowisko takie jest prezentowane zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i literaturze przedmiotu.

Oparcie kryterium dostępności świadczeń z tytułu świąt wyłącznie z uwzględnieniem wysokości wynagrodzenia zasadniczego uzyskiwanego u płatnika nie spełnia wymogu badania sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej w szczególności na tle sytuacji życiowej innych pracowników uprawnionych do świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

W tej sytuacji przychód osiągnięty przez zainteresowanych szczegółowo określony w zaskarżonych decyzjach stanowi podstawę wymiaru składek w myśl art. 18 ust. 1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z § 1 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106).

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uznał, że złożona apelacja jest bezzasadna i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie 2 wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.) w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy

prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Zasądzona kwota stanowi iloczyn minimalnej stawki wynagrodzenia pełnomocnika (120 zł) i liczby spraw połączonych do wspólnego rozpoznania.

SSA Katarzyna Wołoszczak	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Ewa Cyran (spr.)
--------------------------	-----------------------	----------------------